

**Міністерство освіти і науки України
Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім.
акад. С. Дем'янчука
Кафедра романо-германської філології**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання курсових
та науково-дослідницьких робіт
з іноземної філології
для студентів історико-філологічного факультету
спеціальності 014 Середня освіта. Мова і
література (англійська)**

Рівне – 2016

УДК 371.214.114:81'243

ББК 81.2Англ р

М 54

Методичні рекомендації до написання курсових та науково-дослідницьких робіт з іноземної філології для студентів історико-філологічного факультету спеціальності: 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) / упорядник Попова Д.А., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка С. Дем'янчука. – Рівне : МЕРУ, 2016. – 51с.

Рецензенти: **Фрідріх А. В.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики англійської мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Завальнюк А.Р., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри романо-германської філології Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка Степана Дем'янчука (Протокол № 7 від 24 лютого 2016 р.).

Методичні рекомендації щодо підготовки та написання студентських наукових досліджень зі спеціальності: 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) містять загальні положення про курсові та науково-дослідницькі роботи з лінгвістичних дисциплін, рекомендації щодо вибору теми, загальні правила роботи з джерелами та мовним матеріалом, вимоги до оформлення та додатки, де наводяться зразки оформлення титульної сторінки, змісту, списку літератури та ін.

©Упорядник Д. А. Попова

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ПЕРЕДМОВА	4
ПОНЯТТЯ, ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА І ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ	5
Основні етапи підготовки студентської науково-дослідницької роботи	6
Вибір теми науково-дослідницької роботи	7
Структура науково-дослідницької роботи	9
Зміст структурних частин самостійних наукових робіт	11
Опрацювання наукової літератури	16
Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	18
Укладання списку використаних джерел	21
Методи лінгвістичного дослідження. Добір та аналіз мовного матеріалу	23
Мова та стиль науково-дослідницької роботи	24
Вимоги до оформлення наукового дослідження	26
Відгуки та рецензії на науково-дослідницьку роботу	28
Підготовка до захисту та захист курсової роботи	29
Критерії оцінювання самостійних наукових робіт студентів	31
ДОДАТКИ	33
Додаток А. Приклади оформлення титульного аркуша	33
Додаток Б. Приклади оформлення змісту науково-дослідницької роботи	35
Додаток В. Рекомендації щодо роботи у мережі Інтернет	37
Додаток Д. Приклади оформлення бібліографічних записів	42
Додаток Е. Орієнтовна тематика курсових робіт з лексикології	45
Додаток Ж. Зразки формулювання тем науково-дослідницьких робіт	46
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

ПЕРЕДМОВА

Важливим складником професійної підготовки майбутніх філологів є науково-дослідна робота. Вона, з одного боку, дає змогу студентові реалізувати на практиці знання та навички, набуті під час вивчення лінгвістичних дисциплін, з другого – зорієнтована на власний науковий пошук студента. Під час навчання в університеті студенти виконують навчально-наукові (курсіві) роботи. Вони відрізняються і за обсягом, і за постановкою проблеми, і за рівнем заглиблення у тему дослідження, і за ступенем наукової новизни тощо.

Науково-дослідницька робота дає змогу оцінити:

- готовність випускників до наступної професійної діяльності;
- ступінь їх навичок до самостійної роботи з урахуванням сучасних інформаційних технологій;
- ступінь відбиття сучасного стану лінгвістичної науки;
- уміння застосовувати знання, вміння і навички до наукового дослідження;
- актуальність тематики;
- узагальнення й аналіз матеріалів літературних джерел, монографій, наукових і методичних журналів, періодичних видань.

Дослідження здобувачів вищої освіти з англійської мови полягає в розробці актуальної для сучасної лінгвістики проблеми й передбачає досягнення таких результатів, які б становили певний науковий інтерес і могли б бути використані в подальших мовознавчих студіях і у шкільному викладанні. Якість дослідження, а отже, і вагомість отриманих даних зумовлена характером його підготовки, котра має специфічні особливості. На їх урахуванні базуються пропоновані методичні рекомендації, які визначають шляхи раціональної організації дослідницького процесу й розкривають закономірності створення оптимального варіанта опису його результатів. У ньому містяться поради щодо вибору теми, обґрунтування актуальності роботи, формулювання мети й завдань, структурування наукового дослідження, збирання й опису фактичного матеріалу, опрацювання наукової літератури.

У методичних рекомендаціях подаються також вимоги щодо літературного й технічного оформлення студентської наукової роботи.

ПОНЯТТЯ, ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА І ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Курсова робота (Term paper) – це самостійна письмова робота реферативно-дослідницького характеру, яка вважається першим кроком студента у самостійному науковому дослідженні. Курсова робота виконується згідно з навчальним планом на одну з тем, запропонованих кафедрою романо-германської філології. Курсова робота допомагає студентові систематизувати отримані теоретичні знання з дисципліни, перевірити якість цих знань; оволодіти первинними навичками проведення сучасних досліджень. Уже на цій першій творчій спробі можна виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити; вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела; здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції і рекомендації з предмета дослідження. Випадає й слухна можливість проконтролювати вміння студента правильно організувати свою дослідницьку роботу та оформити її результати.

Тематика курсових та інших науково-дослідницьких робіт відповідає компетентностям, які мають бути сформовані в результаті вивчення навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами фаху. Вона затверджується на засіданні кафедри. Виконання студентських науково-дослідницьких робіт визначається графіком. Рівень підготовки курсової роботи значною мірою свідчить про ступінь засвоєння студентом здобутих знань, його грамотність, загальну культуру та ерудицію.

Самостійні наукові роботи повинні відповідати встановленим вимогам щодо їх змісту та оформлення.

Усі охарактеризовані види студентських робіт повинні відповідати певним вимогам щодо їх змісту та оформлення: виділення окремих частин роботи, абзаців, нумерація сторінок, правильне оформлення посилань, виносів, цитат, висновків і списку використаної літератури. Робота має бути написана грамотно, з дотриманням усіх норм наукового стилю української літературної мови, добре вичитана, бездоганно оформлена.

Написання зазначених робіт передбачає опрацювання певної кількості наукових першоджерел (мінімум 25-30 джерел для курсової роботи), збір оригінального ілюстративного матеріалу з газет, журналів, художньої літератури або інших джерел (напр. з мережі Інтернет), самостійну систематизацію та аналіз цього матеріалу. Обов'язковим є використання наукової літератури іноземною мовою.

Мова написання курсових робіт – іноземна (англійська) або українська.

Основні етапи підготовки студентської науково-дослідницької роботи

Раціональніше організувати роботу, правильно розподілити свій час, спланувати його, глибоко і своєчасно розробити обрану тему допоможе алгоритм написання наукової роботи. Він дисциплінує виконавця, лімітує термін, відведений на вибір теми, підбір та аналіз літератури з теми дослідження, написання, оформлення роботи.

Процес досить тривалий і включає ряд етапів: 1) вибір теми для дослідження; 2) визначення мети й завдань дослідження, з'ясування структури роботи та складання робочого плану; 3) опрацювання наукової літератури; 4) робота з конкретними текстами чи лексикографічними джерелами; 5) аналіз

Вибір теми – важливий і відповідальний етап, оскільки від нього залежить успіх дослідження. Тема повинна бути цікавою для студента, відповідати його пізнавальним інтересам і можливостям, сприяти максимальному використанню набутих знань і набуттю практичного досвіду.

Тема наукової роботи має бути конкретною, визначеною, актуальною, цікавою, відповідати інтересам студента, бути новаторською, сприяти набуттю практичного досвіду.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

Важливою умовою вибору теми є актуальність, тому варто враховувати тенденції розвитку сучасної лінгвістичної науки. Потрібно працювати з сучасними джерелами, використовувати нові методи дослідження.

України), «Германістика в Україні» (Українська спілка германістів вищої школи, Київський національний лінгвістичний університет), «Мова» (Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова), «Мова і культура» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), «Наукові записки Острозької академії», «Іноземна філологія» (Львівський національний університет ім. Івана Франка), «Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету» і т. п. Також варто звернутись до електронних ресурсів з мережі Інтернет, зокрема, **American Literary History** http://www.oxfordjournals.org/our_journals/alhist/ – щомісячний часопис з теорії та історії американської літератури; Directory of open access journals <http://www.doaj.org/> – директорія відкритих електронних журналів з різних галузей знань, в т.ч. й лінгвістики; The Open Applied Linguistics Journal <http://www.bentham.org/open/toalj/> – відкритий електронний журнал з усіх аспектів прикладної лінгвістики та багато інших.

Після того, як сформульовано лінгвістичну проблему, потрібно визначити, на якому мовному матеріалі буде проводитися дослідження та аналіз певного лінгвістичного явища. Зазвичай, для цього обирають лексикографічні джерела (словники), художні тексти видатних майстрів світової літератури або сучасні періодичні видання, електронні версії яких є у відкритому доступі в мережі Інтернет. Зазначають це у самому формулюванні теми, наприклад: *«Особливості використання жаргонізмів та сленгових одиниць у публіцистиці (на матеріалі сучасних англomовних періодичних видань)»*; *«Структура і семантика заголовку (на матеріалі газети “Times”)»*; *«Емоційна роль кольорових епітетів у прозовій мові (на прикладі літературних казок О. Уайльда)»* або у вступі до роботи, наприклад: *«Матеріалом дослідження є фразеологічні одиниці, виділені автором на основі лексикографічних джерел: Oxford English Dictionary (Oxford), Webster's Third New Dictionary (Webster), The Random House Dictionary (Random House), The Australian National Dictionary»*; *«Джерелом фактичного матеріалу слугували словники та довідники неологізмів, економічні словники і довідники, електронні бази даних нових слів та економічної термінології англійської мови, інтернет-сайти, присвячені проблемам неології, англomовні періодичні видання»*; ***«Матеріалом дослідження є близько 30 фрагментів художніх творів британських та американських авторів ХХ століття, які містять висловлювання зі значенням згоди/незгоди»***.

Для дослідження, відповідно до його мети та завдань, можна обирати художні, наукові, публіцистичні тексти тощо.

Серед критеріїв, яким має відповідати тема наукового дослідження з іноземної мови, варто виокремити такі:

- актуальність;
- новизна;
- наявність джерельної бази;
- доступність пізнавальним можливостям студента;
- відповідність віковим інтересам та потребам дослідника.

Структура науково-дослідницької роботи

Студентська науково-дослідницька робота повинна мати чітку структуру і складатися зі вступу, двох (трьох) розділів, висновків, списку наукової літератури, списку джерел дослідження. Робота може містити додатки у вигляді схем, таблиць, діаграм, словників, текстових уривків тощо (рис2).

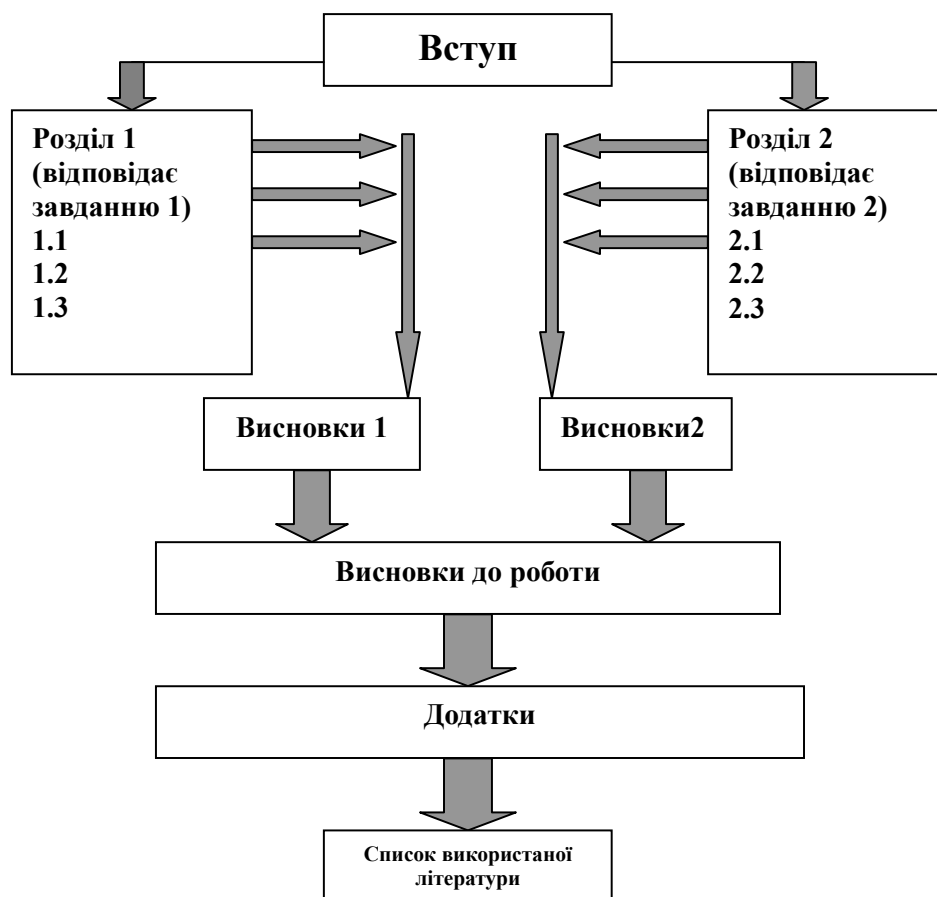

Рис.2. Структура студентської науково-дослідницької роботи

Рекомендується така структура роботи:

1) Титульна сторінка. Для курсової роботи оформляється одна титульна сторінка (мовою написання роботи) (див. Додаток А);

2) ЗМІСТ (CONTENTS), де вказуються всі розділи та підрозділи роботи та відповідні сторінки. Слово “ЗМІСТ” друкується зверху в центрі сторінки великими літерами жирним шрифтом так само, як всі назви структурних частин роботи, наведені нижче;

3) ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ (LIST OF ABBREVIATIONS) (за необхідністю);

4) ВСТУП (INTRODUCTION);

5) РОЗДІЛ 1 (CHAPTER 1), його назва великими літерами та підрозділи із відповідними назвами, якщо такі є. Крапку в кінці заголовка не ставлять;

6) РОЗДІЛ 2 (CHAPTER 2), його назва великими літерами та підрозділи, з відповідними назвами, якщо такі є;

7) РОЗДІЛ N (CHAPTER N), його назва великими літерами та підрозділи з відповідними назвами (як правило, курсова або кваліфікаційна робота має 2-3 розділи, але остаточне рішення залежить від характеру матеріалу та бажання автора);

8) ВИСНОВКИ (CONCLUSIONS);

9) РЕЗЮМЕ (SUMMARY) англійською мовою обсягом 1-2 сторінки (для кваліфікаційних робіт),

10) ДОДАТКИ (ANNEXES), якщо такі є;

11) СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (BIBLIOGRAPHY);

12) СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ (LIST OF DATA SOURCES);

Так, наприклад, план наукового дослідження з англійської мови може мати такий умовний вигляд:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи досліджуваної проблеми

1.1.

1.2.

1.3.

Висновки до розділу 1.

РОЗДІЛ 2. (Формулювання цього розділу має відображати тему та предмет дослідження, методи вирішення поставленої проблеми)

2.1.

2.2.

Висновки до розділу 2.

ВИСНОВКИ

РЕЗЮМЕ (для кваліфікаційних робіт)

ДОДАТКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ;

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.

Зміст структурних частин самостійних наукових робіт

ЗМІСТ є другою сторінкою науково-дослідницької роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки).

Після змісту подається **ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ** у вигляді окремого списку. Перелік друкують двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальну розшифровку. Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

У **ВСТУПІ** обґрунтовується вибір теми самостійної наукової роботи, розкривається **актуальність**, визначається її новизна, практична та теоретична цінність, основна **мета** та конкретні **завдання** роботи, **предмет і об'єкт** дослідження, методи лінгвістичного аналізу, зазначаються джерела ілюстративного матеріалу.

Вступ доцільно писати після того, як написана основна частина роботи.

Обов'язковою частиною вступу є аналіз стану опрацювання визначеної проблеми в лінгвістичній науці, тобто стислий огляд літератури з теми дослідження, в який включають найбільш цінні, актуальні роботи (10 – 15 джерел). Аналізовані роботи доцільно згрупувати таким чином: роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми, теоретичні роботи, які повністю присвячені темі, потім ті, що розкривають тему частково. Щоб ув'язати роботу із загальним ходом лінгвістичних досліджень, мовознавці говорять: *розгорнулася широка робота, набуває першочергового значення, помітно (значно) зріс (посилився, пожвавився) інтерес (увага), спостерігається пожвавлення (повороту) інтересу, значну увагу приділяють, особливу увагу привертають, все ширше розвивається вчення, характеризується посиленою увагою, однією з найважливіших проблем є тощо*. Зрозуміла річ, про це можна писати, коли опрацьовано відповідну фахову літературу.

В огляді не слід наводити повний бібліографічний опис публікацій, що аналізуються, достатньо назвати автора й назву, а поруч у квадратних дужках проставити порядковий номер бібліографічного запису цієї роботи в списку літератури. Закінчити огляд треба коротким висновком про ступінь висвітленості в літературі основних аспектів теми.

У вступі обов'язково має бути визначений категоріальний апарат дослідження (актуальність, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження).

Актуальність теми. Актуальність у перекладі з латинської означає важливість, практичну значущість аналізованої проблеми. Науково-дослідницька робота може претендувати на той чи інший ступінь актуальності тільки тоді, коли її тема відповідає сучасним потребам розвитку лінгвістики. Тобто, *актуальність роботи* – це лаконічне обґрунтування наукової важливості дослідження конкретного мовного матеріалу у контексті рівня опрацювання аналізованого явища в сучасному мовознавстві. У цій частині дослідження в лаконічній формі доводять доцільність, соціальну значущість та своєчасність вирішення даної наукової задачі. Тобто, необхідно висловити сутність наукової проблеми, що буде вирішуватися у ході дослідження. Наприклад, доцільність теми «Англійська лексика моди ХХ-ХХІ століть» може бути сформульована таким чином: *«Актуальність дослідження лексики моди як вербального втілення цього фрагмента сучасної культури зумовлена загальною тенденцією сучасної лінгвістики до вивчення мовних явищ у контексті позамовних чинників, особливою увагою до еволюції лексичного складу англійської мови та до механізмів утворення нових лексичних одиниць»*. Або обґрунтування актуальності дослідження на тему «Лексичні засоби вираження ідеології політичної коректності в сучасній англійській мові»: *«Актуальність теми обумовлена тим, що явище політичної коректності увійшло в соціально-політичне життя США та інших країн лише в останні десятиліття, і окремі політично коректні одиниці були зафіксовані лише в останніх виданнях словників. У зв'язку з цим питання появи та вживання таких одиниць представляють значний інтерес для лінгвістичного дослідження»*.

Наступний етап роботи над науковим дослідженням – це визначення **об'єкта** та **предмета** дослідження. При з'ясуванні об'єкта і предмета слід зважати на те, що між ними і темою роботи є системні логічні зв'язки. Чим конкретніше сформульовано наукову проблему, тим легше визначити об'єкт і предмет наукової роботи. Правильне, науково обґрунтоване визначення об'єкта дослідження – це не формальна, а суттєва, змістова науково-дослідницької роботи.

Об'єкт дослідження – це явище, що породжує проблему, яку обрано для вивчення у ході пошукової діяльності. **Предмет дослідження** – це те, що знаходиться в межах об'єкта дослідження у певному аспекті розгляду. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. Тобто, визначаючи об'єкт дослідження, необхідно з'ясувати, *що розглядається*, і, відповідно, предметом дослідження буде якийсь *конкретний аспект* розгляду даного об'єкта. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується. А предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Наприклад, **об'єктом** дослідження «Структура та семантика англomовного журнального заголовку (на матеріалі тижневика *Newsweek*)» є заголовки англomовних журналів, **предметом** дослідження, відповідно, структурні та семантичні особливості англomовного журнального заголовка.

Наступним етапом роботи над дослідженням має стати формулювання **мети** та **завдань** наукової роботи. **Мета** дослідження – це запланований результат, який має бути відображений у висновках наукової роботи.

У науковій лінгвістичній роботі є своя специфіка у формулюванні мети й завдань. Ключовими словами у формулюванні мети виступають або дієслова в неозначеній формі (*дослідити, описати, здійснити, вивчити, розкрити, проаналізувати, визначити, розглянути, порівняти, зіставити, дати власну інтерпретацію, встановити взаємозв'язки тощо*), або відповідні віддієслівні іменники (*дослідження, опис, вивчення, розкриття тощо*). Оскільки мета – це поняття ширше, ніж завдання, тут часто вживаються означення *комплексний, всебічний* (*комплексне дослідження, всебічне вивчення*). Необхідно намагатися мету формулювати якомога компактніше, а при визначенні завдань не повторювати вже сказане.

Так, наприклад, метою дослідження на тему «Англійські фразеологізми з компонентом на позначення фізичного стану людини» є *аналіз фразеологічних одиниць на позначення фізичного стану людини у сучасній англійській мові, що передбачає виявлення специфічних властивостей досліджуваних мовних одиниць та їх компонентів, які беруть участь у формуванні цілісного фразеологічного значення*.

Загальна мета дослідження конкретизується в **завданнях**, які мають бути ретельно продумані, адже опис їх виконання має складати зміст розділів науково-дослідницької роботи, тобто сформульовані завдання мають розкривати зміст теми дослідження. Саме тому варто подбати, щоби вони були чітко визначені та розташовані у такий спосіб, коли кожне із завдань логічно впливає з попереднього й зазвичай включають такі складові:

- вивчення й аналіз літератури з даної проблеми;
- розв'язання певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження;
- безпосередній аналіз дібраних мовних фактів;

Формулювання завдань може починатися так: *проаналізувати засади, з'ясувати статус, обґрунтувати теоретичні засади, визначити межі поширення, з'ясувати семантику, дослідити походження, проаналізувати структуру, описати функціонування, простежити еволюцію, визначити специфіку тощо.*

Наприклад, для досягнення поставленої мети вищезазначеного дослідження були визначені такі завдання:

- *проаналізувати роботи вітчизняних та зарубіжних лінгвістів з проблеми дослідження;*
- *дібрати та систематизувати основний корпус англійських фразеологічних одиниць на позначення фізичного стану людини з метою їх комплексного аналізу;*
- *виявити та дослідити структурно-семантичні та стилістичні властивості цих мовних одиниць;*
- *з'ясувати співвіднесеність значення фразеологічної одиниці із значенням компонентів як самостійних лексичних одиниць і семантичну сутність домінуючого компонента.*

Обсяг вступу має дорівнювати 2-3 сторінкам (10% від загального обсягу роботи).

РОЗДІЛ 1 носить, як правило, теоретичний характер, де дається загальне теоретичне підґрунтя того дослідження, що автор прагне зробити, далі аналізуються наукові праці, у яких вже розглядалася ця проблема, дається визначення основних понять та категорій проблеми, що розглядається, характеристика основних термінів та понять, що використовуються, здійснюється критичний аналіз праць інших дослідників обраної проблеми, подається інформація щодо історії розгляду проблеми науковцями тощо. У цьому розділі бажано подати тему вашої роботи як лінгвістичну проблему: загальна схема теоретичного розділу на початку трохи нагадує ту частину вступу, де обґрунтовувалась актуальність роботи. Але тут думки викладаються в розгорненому вигляді, широко аргументуються. Часом виникає потреба показати спершу розвиток лінгвістичної думки (вітчизняної й зарубіжної) в обраному напрямку дослідження, а вже потім окреслювати коло нез'ясованих питань, шляхи й методику їх розв'язання.

Наводимо приклади, на нашу думку, вдалого формулювання назви теоретичної частини досліджень.

Тема роботи: «Функціонування займенників у структурі тексту». Назва теоретичного розділу: «*Текст як найвищий рівень реалізації функцій мовних одиниць*».

Тема роботи: «Явище еліпсису в мові сучасної англomовної публіцистики». Назва теоретичного розділу: «*Стильові ознаки й основні тенденції розвитку мови сучасної англomовної публіцистики*».

РОЗДІЛ 2 та інші розділи, якщо вони передбачені автором, мають практичний характер, де на прикладах, зібраних автором з джерел оригінального ілюстративного матеріалу доводяться теоретичні положення, що були окреслені у РОЗДІЛІ 2, реалізуються завдання дослідження та міститься опис виконаного дослідницького завдання. Усі положення, висунуті в роботі, треба добре аргументувати, підкріплювати достатньою кількістю мовних фактів із залученням думок інших авторів.

Розділи повинні мати заголовки, які б не повторювали формулювання теми й відображали їх зміст. У межах розділу виділяють параграфи, пункти, які також мають свої назви. Кожний розділ повинен складатися не менш, як із двох підрозділів, і починатись із нової сторінки зі слова РОЗДІЛ (без лапок), яке друкують великими літерами симетрично до тексту, далі записують його порядковий номер арабськими цифрами, після чого крапку не ставлять. Потім із нового рядка великими літерами друкують заголовок розділу симетрично до тексту без крапки в кінці заголовка. Перенесення слів у заголовок розділу не допускається. Назву кожного заголовку розділу треба сформулювати таким чином, щоб вона не виявилась ширшою за тему за обсягом змісту і бути рівновеликою їй, бо розділ являє собою тільки один з аспектів теми, і назва повинна віддзеркалювати цю підпорядкованість.

Виклад здійснюється в логічній послідовності з використанням наукового стилю мовлення. Теоретичні положення ілюструються самостійно зібраним матеріалом. У ході викладу варто посилається на опрацьовану наукову літературу з відповідним оформленням покликань. Відомості з наукових праць подаються дослівно у вигляді цитат або близько до тексту, а в квадратних дужках після них вказують номер джерела за списком літератури, вміщеним у кінці роботи, і номер сторінки.

У кінці кожного розділу формулюють короткі висновки – узагальнення наукових результатів, досягнутих під час аналітичних дій у рамках конкретного розділу.

ВИСНОВКИ. Завершальною стадією роботи є формулювання висновків. У роботах студентів часто можна помітити типовий недолік: завдання ставляться одні, виконуються ж інші, а висновки зовсім не впливають із дослідження. Спостерегти цей недолік студентові буває важко. Отже, формулюючи висновки, "беріть у руки" завдання. Це, до речі, варто робити не лише наприкінці роботи, а й по ходу її.

Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень. Оскільки розділи роботи ув'язуються з поставленими завданнями (інколи формулювання назви розділу майже дослівно повторює завдання), то результати його виконання (у розлоному, широкому вигляді, з проміжними твердженнями, висновками, багато проілюстровані) містяться в самому розділі (розділах), які звичайно розбиті на підрозділи. Наприкінці розділів здебільшого подаються проміжні висновки (підсумки) дослідження, нерідко зі статистичними підрахунками, яскравими прикладами. У прикінцевих висновках слід стисло передати зміст цих проміжних висновків. Саме висновків, а не переказати коротко те, чим ви займалися і як добре ви це робили. Отже: не *що зробили*, а

якого результату досягли в процесі виконання роботи. Ілюстративний матеріал тут не потрібний! У висновках не повинно бути розлогих художньо-публіцистичних роздумів чи пафосних міркувань за допомогою шаблонних виразів. При формулюванні висновків треба виявити навички й уміння стисло переказувати текст, не втративши основного.

Ця частина є найважливішою у структурі науково-дослідницької роботи, оскільки автор має виявити самостійні здібності до узагальнення аналітичного матеріалу та віднайти певні закономірності лінгвістичних явищ і процесів.

Висновки складають до 15 % від загального обсягу роботи.

РЕЗЮМЕ – це стисла характеристика кваліфікаційної роботи. Його призначення полягає в оперативному ознайомленні з методикою дослідження, фактичними результатами і основними висновками наукової роботи. В резюме вказується мета, об'єкт, предмет, завдання, матеріал та методика дослідження, стислий зміст роботи, основні отримані результати та висновки. Резюме пишуть іноземною мовою (англійською).

ДОДАТКИ. Як правило, до цієї структурної частини включають інформацію допоміжного плану, тобто певні узагальнюючі таблиці, що не були внесені до основного тексту, ілюстрації, інтерв'ю та інші матеріали. Їх позначають за допомогою великих літер української абетки (наприклад, Додаток А), але із зазначенням назви кожного додатку. Для оформлення додатків не вживаються такі букви, як Г, І, Є, І, Й, О, Ч, Ь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ містить список використаних наукових праць, зокрема посібники, спеціальні монографії, статті, довідники, словники. Він оформляється відповідно до сучасних вимог.

Кожне джерело нумерується арабськими цифрами. Якщо використано дві та більше роботи одного автора, то вони подаються в хронологічній послідовності їх публікацій. До списку можна вносити й ті праці, на які автор не покликається в роботі, але він їх опрацьовував.

Список використаних джерел повинен бути повним і точним із дотриманням вимог державного стандарту.

Опрацювання наукової літератури

Виконання студентської науково-дослідницької роботи неможливе без ознайомлення з основними літературними джерелами з теми роботи, адже дослідження не може бути ізольоване від усього того, що вже було зроблено раніше.

Аналіз наукової літератури виконує такі функції:

1. Виявляє здобутки науки, її досягнення;
2. Сприяє визначенню основних тенденцій у поглядах фахівців на проблему з огляду на те, що вже зроблено в науці;
3. Дає змогу визначити актуальність, рівень розробленості проблеми, яку вивчає дослідник;
4. Дає матеріал для вибору аспектів і напрямів дослідження, його мети і завдань, а також теоретичних побудов;

5. Забезпечує достовірність висновків і результатів пошуків здобувача, зв'язок його концепції із загальним розвитком теорії.

Початковим етапом у пошуку й опрацюванні наукової літератури з досліджуваної теми повинна стати робота з довідково-бібліографічними джерелами. З метою повного їх виявлення необхідно використовувати різні джерела пошуку: каталоги і картотеки провідних наукових бібліотек міста, бібліографічні довідкові видання, прикнижні та пристатейні списки літератури, виноски і посилання в підручниках, монографіях, словниках та ін., покажчики змісту річних комплектів спеціальних періодичних видань. Слід використовувати періодичні бібліографічні покажчики, такі як: «Філологічні науки на Україні», які видає Центральна наукова бібліотека АН України, а також видання Книжкової палати України: бібліографічні покажчики «Літопис книг», «Літопис газетних статей», «Літопис журнальних статей», «Літопис рецензій», «Нові видання України: Видавничий бібліографічний покажчик книг та брошур», «Періодичні та продовжувані видання», «Літопис авторефератів дисертацій» тощо. Чимало інформації можна почерпнути з київських часописів: «Вісник Книжкової палати», «Книжковий огляд», «Бібліотечний вісник».

Вивчення літератури з обраної теми слід починати з підручників і посібників, щоб мати уявлення щодо основних питань, близьких до теми дослідження, а потім розглядати нову літературу. У багатьох підручниках, посібниках є зноски, примітки, пояснення до тексту, де автори покликаються на інші публікації, що можуть зацікавити дослідника, а до кожного розділу подається рекомендована література, яка є важливим джерелом наукової інформації.

При попередньому вивченні літератури дослідник знайомиться зі станом науки в цілому і розробки конкретного питання зокрема, дає точне визначення понять. Під час джерелознавчих пошуків необхідно з'ясувати стан вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб не повторювати в роботі загальновідомих істин, конкретніше точніше визначити напрями та основні розділи свого дослідження.

Вивчення літератури треба починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до вузких досліджень. При формуванні джерельної бази варто зважати на дослідження відомих авторів, що досконально опрацьовували конкретні мовознавчі проблеми упродовж тривалого часу, такі, які часто стають методологічною базою наукового дослідження, оскільки в них чітко визначено вивчені питання та окреслено перспективність подальшого шляху дослідження.

Читаючи видання, треба уважно стежити за авторською думкою, вміти відрізнити головні положення від доказів й ілюстративного матеріалу. Часто статті з наукових збірок складні для сприйняття школярів, тому слід їх читати кілька разів, намагаючись виділити головну ідею та аргументи, якими автор її доводить. З'ясовуючи це, треба виписати всі необхідні цитати, цифри, факти, умови, аргументи, якими оперує автор, доводячи основну ідею статті.

Методика читання наукової літератури суттєво відрізняється від читання художньої літератури. Розрізняють два види читання: "швидке" і "повільне".

Перше дає змогу дослідникові відповісти на запитання, чи варто дану книгу або статтю уважно читати. Друге передбачає поглиблене вивчення джерел, переходячи від простого матеріалу до складного, від книг до статей, від вітчизняних джерел до зарубіжних.

Кожну статтю чи монографію слід читати з олівцем у руках, робити нотатки. Якщо є власний примірник або ксерокопії журналу, книги, статті, то можна робити позначки на полях. Це суттєво полегшить подальший аналіз літератури. Із дібраних статей, брошур, книг робляться виписки, які стосуються теми роботи. Часто ці виписки потім використовуються в роботі у формі цитат. Тому слід звернути пильну увагу на те, щоб виписка відповідала оригіналу й мала посилання на джерело виписаного тексту – повну назву праці, сторінку. Виписки групуються за змістом. Після цього на кожній сторінці бажано виділити головну думку і на основі цього відповідним чином згрупувати виписане.

Конспектуючи матеріал, слід постійно пам'ятати тему своєї роботи, щоб виписувати тільки те, що має відношення до теми дослідження. Виписувати цитати треба на одну сторону окремих аркушів паперу стандартного розміру, що допомагає краще орієнтуватися в накопиченому матеріалі, систематизувати його за розділами. Щоб у виписках легше було орієнтуватися, варто робити їх на однакових за розміром аркушах. Кожна цитата, приклад, цифровий матеріал мають супроводжуватися точним описом джерела з позначенням сторінок, на яких опубліковано цей матеріал. Застосування так званих розлапкованих цитат, коли думки іншого автора видаються за особисті, розглядається як грубе порушення літературної та наукової етики, кваліфікується як плагіат.

Зазначений метод легко реалізувати на персональному комп'ютері. Для цього є спеціальні програми. Текст сканується й переводиться у звичайний текстовий формат за допомогою програми Fine Reader 4.0.

При опрацюванні літератури слід дотримуватися правила – не пропускати жодного незрозумілого слова. Для з'ясування незрозумілих слів, термінів треба звертатися до тлумачних, енциклопедичних словників, спеціальних довідників, словників лінгвістичних термінів. Це важливо зробити тому, що в кожній науці своя наукова мова. Терміни і поняття в побутовій мові часто не відповідають їх науковому тлумаченню.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Жодне наукове дослідження не може бути без посилань на наукові (теоретичні) джерела та на джерела ілюстративного матеріалу. Відповідно до правил наукового етикету, джерела потрібно опрацьовувати за оригіналами, а не звертатися до способу наведення цитати із вторинного тексту. Використання вже опублікованих матеріалів інших авторів без посилання на використані джерела є порушенням авторських прав. У процесі аналізу та узагальнення матеріалу слід дотримуватися наукової етики, тому не можна перекручувати факти, висувати безпідставні ідеї, чужі думки видавати за власні. Кожна цитата,

кожна авторська думка дослідників, що були використані у тексті наукової роботи, обов'язково мають супроводжуватися посиланням на джерело. Звернімо увагу, що цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те, і те знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивності роботи, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу. Слід наголосити, що при оформленні наукових робіт неприпустимим є запозичення чужих праць без посилань на них. Якщо ж такі прикрі випадки будуть виявлені, то робота не допускається до захисту.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується також вираз "так званий";
- цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його висновків і давати відповідні посилання на джерело;
- цитування не повинне бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те, і те знижує рівень наукової праці

При написанні науково-дослідницької роботи автор повинен давати посилання на джерела, які наведені в «Списку використаних джерел». Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Посилатися на першоджерела необхідно і тоді, коли ви використовуєте дані (факти, обґрунтування), узяті з наукових праць інших авторів. Якщо у вас виникла потреба використати висловлювання (цитату), на яке посилається дослідник, працю якого ви опрацьовуєте, вам необхідно розшукати першоджерело, перевірити цитату, пересвідчитися в її правильності, а разом із тим прочитати і всю працю, щоб не пропустити цікавих міркувань щодо вашої теми. Неприпустимою є ситуація, коли в тексті автор пише: «*За висловом О.О.Потебні...*», а в підрядній виносці посилається на працю В.С.Ващенко чи С.Я.Єрмоленко. Лише у випадку, коли потрібна праця відсутня в доступних для вас бібліотеках, можливе розміщення цитати з покликанням на

іншого автора, яка подається у виносці після слів: «цит. за пр.» із зазначенням у квадратних дужках [цит. за пр.].

При згадуванні в тексті прізвищ (учених – дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (Ю. М. Столяров, а не Столяров Ю. М., як прийнято в списках літератури). Ініціали відділяти від прізвищ нерозривним пробілом (комбінація клавіш Ctrl+Shift+Пробіл).

Посилання в роботах треба оформлювати у вигляді квадратних дужок одразу після цитати за зразком [2, 364; 5, 127; 7-9], де перша цифра – номер джерела в бібліографії, друга – номер сторінки через кому, декілька джерел – через крапку з комою, декілька сторінок – через дефіс. Наприклад: „...*текст цитати...*” [20, 48-49]. Якщо ж посилання на багатотомне видання, у квадратних дужках вказується номер позиції в списку літератури та через кому – номер тому, ще через кому – номер сторінки наприклад: [8, 4,152].

Якщо посилання робиться на певні сторінки видання і саме ці сторінки вказані у списку літератури, то у квадратних дужках подається тільки номер позиції в списку літератури. Також якщо в роботі тільки згадується якесь видання (джерело інформації), то посилання на нього не передбачає вказівку конкретних сторінок, наприклад, „... у працях [4-8]...”, „... як зазначається в роботі [15]”. При посиланні на розділи, підрозділи, додатки власної роботи зазначають їх номери, наприклад, „... у розділі 1 ...”, „... дивись 2.1. ...”, „... за 2.2.1. ...”, „... відповідно до 2.1.1. ...”, „... у додатку А ...”.

Отже, якщо наводиться кілька джерел, то між їх номерами ставляться крапки з комами. Якщо наводяться сторінки конкретного джерела, на які робиться посилання, то між номерами сторінок ставиться тире, а між номерами сторінок і порядковим номером джерела – кома. Наприклад: *Перформативні висловлювання вперше навів Дж. Остін [26]. Термін “прагматика” можна замінити терміном “дектика” [15, 220–224]; Ідеї про відокремлення текстів-артефактів та текстів-метафактів можна знайти у працях С.Є. Максимова [12], Ю. С. Сорокіна [19] та Дж. Сінклера [18].*

Значення слів або виразів беруться в лапки. *Фразеологізм Eulen nach Athen tragen [17, 661] – “займатися марною справою” (букв. “возити сов в Афіни”) є калькою з грецької мови й належить до інтернаціональних фразеологічних одиниць.*

Віршовані рядки наводяться без лапок.

Якщо цитату оформляють як пряму мову, тобто супроводжують словами автора наукової роботи, який її наводить, то застосовують при цьому відповідні розділові знаки. Наприклад: „*Існують проблеми, – зазначає І. Корунець, – і з передачею деяких українських особових/географічних назв англійською мовою*” [15, 14].

Якщо цитата синтаксично пов'язана з авторським текстом, перше її слово пишеться з малої літери. Наприклад: *На думку Ю. Шевельова, епістолярій і надалі залишається цінним джерелом для традиційного використання як „матеріал для побудови біографії даного письменника нарівні з документами, щоденниками, спогадами” [13, 48].*

З малої букви цитата пишеться й тоді, коли вона синтаксично не пов'язана з текстом, але наводиться не з початку речення. Наприклад: Автор відзначає, що „... провести чітку межу між гендерною лінгвістикою та лінгвістичною гендерологією вдається не завжди” [7, 15].

Якщо автор роботи переказує думку вченого, а не цитує, тоді текст у лапки не береться, а в квадратних дужках перед порядковим номером посилання зазначається „див.” [див. : 2, 18]. Цитати мають органічно вписуватися в контекст роботи.

Якщо одне джерело цитується повторно, зазначається «Там само» і вказується номер сторінки.

Цитати з праць не українських авторів треба перекладати українською мовою.

Не допускається об'єднання в одне ціле кілька цитат, узятих із різних місць того самого або різних джерел. Кожна цитата має оформлятися окремо.

Фрагменти тексту науково-дослідницької роботи, які становлять ілюстративний матеріал, друкуються курсивом. Елементи ілюстративного матеріалу (слова, фрази, речення), які потребують виділення (ілюстровані мовні явища), підкреслюються, а після наведеного фрагмента ілюстративного матеріалу робиться посилання на відповідне джерело, наприклад: *We are going to kill a Swede. Do you know a big Swede named Ole Anderson?* [HSL, 67]. *Telecom Italia chief Roberto Collaninno formally abandoned a controversial financial restructuring plan in a bid to restore his credibility with institutional investors* [FT. – November 22, 2009]. *New services through TV cables, phone lines and satellites promise speedier Internet use at home* [T. – November 30, 2010]. Оскільки не існує жорстких вимог до оформлення посилань на джерела ілюстративного матеріалу та їх бібліографічного опису, доцільно вживати існуючу у практиці написання робіт систему, яка передбачає використання умовних позначень. Так, у щойно наведених прикладах умовним скороченням у списку джерел ілюстративного матеріалу відповідатимуть такі записи: Hemingway E. Selected Stories. – М. : Progress Publishers, 1971. – 398 р. (у посиланні в дужках вказано умовне позначення “HSL” та після коми ставиться номер сторінки – 67). Financial Times. – November 22, 2009 (у посиланні в дужках вказано умовне позначення “FT” та дату публікації; сторінки газет, на які робиться посилання, як правило, не вказуються). Time. – November 30, 2010 (у посиланні в дужках вказано умовне позначення “T” та дату публікації; сторінки журналів, на які робиться посилання, як правило, не вказуються).

Укладання списку використаних джерел

Написання науково-дослідницьких робіт передбачає опрацювання певної кількості наукових першоджерел (мінімум 25-30 джерел для курсової роботи), збір оригінального ілюстративного матеріалу з газет, журналів, художньої літератури або інших джерел (наприклад з мережі Інтернет або інших електронних засобів масової інформації), систематизацію та аналіз цього матеріалу.

Укладання списку використаних джерел відбувається в єдиному алфавітному порядку: спочатку йдуть видання кирилицею від А до Я (українська, російська, білоруська, болгарська мови тощо), а за ними – латиницею (англійська, німецька, французька мови тощо), далі подають джерела ілюстративного матеріалу (газети, журнали, художні твори, посилання на «сторінки» Інтернету) подаються спочатку кирилицею, а потім латиницею.

Групувати літературу за окремими структурними підрозділами не потрібно. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка, літературу слід розташовувати в алфавітному порядку авторів та назв праць. Бібліографічні записи в «Списку...» повинні мати порядкову нумерацію. У тексті роботи слід давати у квадратних дужках посилання на номери списку. Якщо необхідно вказати номер, сторінки, її, як зазначалося вище, ставлять через кому після номера видання.

У списку наукової літератури повинні переважати новітні видання. Автор роботи відповідає за правильне оформлення бібліографічних посилань і цитат. У бібліографічному описі конкретного джерела вказуються прізвище та ініціали автора (у випадку колективного авторства відразу зазначається назва книги) найменування, відомості про місто видання, видавництво, рік, фізичні характеристики (кількість частин, томів, сторінок). Прізвище автора та подальший опис першоджерел у списку літератури у разі використання кирилиці або латиниці даються тією мовою, якою написано першоджерело (тобто українською, російською, англійською, німецькою, французькою тощо).

Оформлення бібліографічних відомостей наукових робіт регулюється державним стандартом ДСТУ 7.1:2006, що був запроваджений 1 липня 2007 року. За новими правилами розрізняються граматична та розпізнавальна (приписна) пунктуація. Так, перед та після кожного розділового знаку, окрім коми і крапки, використовується відступ в один друкований символ (Наприклад: *оформлення місця і року видання* – К. : Либідь, 1999.).

У виданнях із кількома авторами у заголовку вказуються лише ім'я та ініціали першої особи без звороту «та ін.». Але після назви джерела (у «зоні відповідальності за видання») відразу за скісною рисою наводиться повний перелік авторів, включно з особою, що зазначалася на початку книги.

Наприклад:

Зацний Ю. А. Соціолінгвістичні аспекти вивчення словникового складу сучасної англійської мови: Навчальний посібник [Текст] / Ю. А. Зацний, Т. О. Пахомова, В. Ю. Зацна. – Запоріжжя: ЗДУ, 2004. – 284 с.

Також, відповідно до ДСТУ 7.1:2006 обов'язковими елементами бібліографічного опису стали назва видавництва та серії видання (Серія «Лінгвістика»).

Оформлення наукових статей із журналів та газет передбачає обов'язкове маркування після прізвища автора та заголовка відразу за подвійною скісною рисою (//) повної назви видання, засновників, року, видавництва, номеру та сторінок.

Наприклад:

Іващишин О. М. Способи утворення термінологічних одиниць англомовного науково-технічного дискурсу // Наук. вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. – Луцьк: ВДУ ім. Лесі Українки, 2007. – № 4. – С. 359–362.

Варто звернути увагу на відмінність в оформленні кількості сторінок у монографічних та періодичних джерелах. У книгах та підручниках проставляється загальне число сторінок. Ці відомості позначаються після інформації про місце і час видання, а також якщо вказуються томи чи частини. Графічно такі дані позначаються таким чином: після дефісу вказують кількість сторінок та через проміжок в один друкований символ пишуть малу букву «с» і ставлять крапку (564 с.). Для обліку в журналах та газетах такої інформації позначають не загальну кількість сторінок, а лише обсяг, який займає наукова стаття чи рецензія. У такій ситуації спочатку вказується велика літера «С» з крапкою і лише після цього конкретні сторінки (С. 23-41.) (Приклади див. вище).

Подібні вимоги оформлення бібліографічних даних стосуються і джерел з інтернет-ресурсів. Електронні варіанти друкованих видань, збережені у форматі PDF, оформлюються за прикладом обліку періодичних видань. Лише додається повна інтернет-адреса сайту, де зберігається файл. Вказувати тільки електронний варіант знаходження документу без зазначення автора та назви статті не дозволяється.

Наприклад:

Голсуорсі Дж. Сага про Форсайтів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://manybooks.net/titles/galswortext03fsaga11.html>. – Назва з екрана.

Воронкова И.С. О понятиях «экзотизмы» и «варваризмы» [Электронный ресурс] // Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация, 2006. – №2. – Режим доступа: www.vestnik.vsu.ru/pdf/lingvo/2006/02/voronkova_rus.pdf. – Название с экрана.

Важливо враховувати те, що правильність оформлення списку джерел важлива й у випадку посилань. Якщо загальна чи конкретна кількість сторінок у бібліографічному описі не співпадатиме зі сторінками, вказаними у покликаннях, – це вважається порушенням наукової культури дослідницької роботи. Інколи така ситуація може виникати й у випадку порушення хронологічної послідовності у списку літератури у зв'язку із додаванням нових джерел. Недогляд у цьому питанні призведе до невідповідності у посиланнях номеру книги у реєстрі джерел.

Методи лінгвістичного дослідження.

Добір та аналіз мовного матеріалу

Методи дослідження – це науковий інструментарій для забезпечення фактичного матеріалу й реалізації поставленої в роботі мети. Сукупність методів та прийомів дослідження позначають терміном *методологія*.

Таке багатогранне явище, як мова, вивчається за допомогою різних методів: *описового, зіставного, статистичного, лінгвістичної географії, порівняльно-*

історичного тощо, їх застосування диктується метою роботи. Проте для студентів така система методів лінгвістичного аналізу не є адекватною в силу своєї складності та недостатньої професійної підготовленості. На практиці студенти найчастіше користуються *описовим* методом: на основі систематизації зібраних мовних фактів описують стан речей у певній галузі знань про мову, на підставі чого роблять відповідні висновки. Головна його функція полягає у підборі, систематизації та розгляді матеріалу. Окремі положення, висновки стануть вагомими, якщо будуть проведені відповідні підрахунки, – для цього застосовують *статистичний* метод. Коли є потреба порівняти мовні явища різних мовних підсистем (мовних систем різних письменників, функціонування мовних явищ у різних стилях мови і т. ін.), вдаються до *зіставного* методу. Якщо порівнюються мовні явища різних синхронних періодів розвитку мови (скажімо, кінець XIX – початок XX ст. чи середина XX – початок XXI ст.), то тут застосовують *порівняльно-історичний* метод.

Достовірність висновків загалом підтверджується вивченням практичного мовного матеріалу. Збирання мовних фактів для дослідження розпочинається після ґрунтового опрацювання літератури з проблеми. Для того, щоб збирати, треба знати, що збирати.

Залежно від мети й завдань дослідження визначається коло джерел, звідки добиратимуться мовні факти для аналізу. Переважна більшість мовних фактів добирається з письмових джерел. Такими джерелами, як уже зазначалося, виступають тексти творів різних стилів і жанрів.

Дібрати мовні факти означає зробити необхідні виписки, тобто виписки тих фрагментів тексту, де фіксуються досліджувані явища, їх особливості. Мовознавці виробили певні вимоги до підбору фактичного матеріалу, дотримання яких не тільки полегшить обробку мовних фактів, а й допоможе уникнути фактичних помилок у роботі. Назвемо найголовніші:

1. Кожний мовний факт у певному контексті виписується на окрему картку. Це спрощує процес систематизації матеріалу.

2. Ілюстративний текст має найбільш повно відображати семантику, функції, особливості вживання, будову і т. ін. мовного явища, що досліджується.

3. Кожна картка (виписка) паспортизується. Паспорт включає в себе такі дані: назва тексту, місце його написання, під яким роком датується, сторінка за виданням (якщо цей текст опубліковано).

На практиці звичайно записують паспорт джерела, використовуючи умовні скорочення (див. вище правила оформлення посилань на джерела ілюстративного матеріалу та їх бібліографічного опису).

Часто буває, що студенти досліджують мову творів окремих письменників за кількома виданнями, збірками. Назва кожного такого видання мусить мати своє умовне скорочення, що відображається в паспорті, бо читач при потребі за поданим у роботі паспортом має знайти поданий ілюстративний матеріал.

Якщо текст, який ви обстежуєте, невеликий за обсягом, то його варто дослідити весь шляхом суцільної вибірки мовних явищ, які вас цікавлять. Якщо ж тексти великі за обсягом або їх кілька, то застосовують вибірковий метод.

Однак тут треба добре зорієнтуватися й обстежити ті частини тексту (текстів), які дають найбільш повне уявлення про предмет дослідження.

У збиранні мовного матеріалу треба вчасно зупинитися і перейти до його опису, тобто створення основної частини тексту роботи.

Завершуючи написання дослідницької роботи, слід систематизувати ілюстративний матеріал. Сумлінно зроблений опис обстежених мовних явищ – це вагома частина роботи.

Ілюстрації можна подавати у тексті або оформляти у вигляді додатків. Кількісні дані, що ілюструють практичний мовний досвід, можна проаналізувати за методом ранжованого ряду, звівши їх у таблиці, таблиці для порівняння тощо, що дозволить зробити конкретні висновки.

Таким чином, широке використання відомих у науці методів накопичення, вивчення, систематизації фактів та практичного досвіду в цілому дасть змогу виконати основне завдання дослідження: поєднати різні роз'єднані знання в цілісну систему, вивести певні закономірності, визначити подальші тенденції розвитку мовної теорії та практики.

Мова та стиль науково-дослідницької роботи

Літературне оформлення роботи є важливим елементом її виконання і одним із багатьох чинників, на які зважає керівник та комісія при оцінюванні під час захисту. Передусім звертається увага на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, загальна грамотність та відповідність стандартам і прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульного аркуша.

Важливу складову науково-дослідницької роботи становить мовностилістичний аспект, оскільки у пошуковій роботі потрібно послуговуватися й особливими лексичними засобами.

Насамперед потрібно звернути увагу на спосіб викладу матеріалу. Для наукового тексту характерним є використання *формально-логічного прийому* організації мовних компонентів у роботі. Цей підхід найбільш адекватний для логічного та цілісного вмотивування теоретично-аналітичних положень дослідницької роботи. Зрозуміло, що у такому випадку не допускається використання у пошуковій роботі художньо-публіцистичного стилю.

Науковий спосіб лексичної організації тексту передбачає звернення до спеціальних функціонально-синтаксичних елементів, що проявляються в тексті у формі сталих висловів і зворотів. Такі мовні форми сприяють послідовному розгортанню думки відповідно до логічних законів.

У науковому тексті для співвідношення різних частин роботи та для логічного аргументування дослідницької стратегії використовують ряд фразеологічних зворотів. Наприклад, для відображення причинно-наслідкових зв'язків вживають т. зв. «мовні кліше»: «у зв'язку із тим, що ...», «внаслідок того, що...», «крім цього» тощо. Вступні звороти зразка «отже (отож)», «таким чином», «вищесказане дає можливість (допомагає) окреслити такі

висновки» вказують на узагальнення раніше аналізованого матеріалу й використовуються, як правило, у частині підведення підсумків.

Вставні слова *«по-перше»*, *«по-друге»*, *«на завершення викладеного»* вказують на логічно-послідовне аргументування теоретично-аналітичних положень дослідницької концепції. Проте при використанні таких числівникових зворотів для структурування доказового матеріалу наукового дослідження потрібно уважно стежити, щоб така ієрархічна формула не набула усіченого (неповного) вигляду. Вживання вставних слів *«по-перше»* обов'язково передбачає застосування й наступних числівникових зворотів (*«по-друге»*, *«по-третьє»* тощо).

Слова *«однак»*, *«проте»* вказують на присутність протиставлення між різними частинами викладеного матеріалу. Для виявлення логічних зв'язків на різних рівнях наукового тексту вживають такі звороти: *«поряд із тим»*, *«в результаті»* тощо. Загалом, специфіка наукової лексики впливає з потреби висловлювати логічну сумісність між різними пластами розвідки за допомогою синтаксично-стилістичних засобів, тим самим зберігаючи цілісність наукової концепції.

Наукова культура вислову не передбачає маркування дослідницького авторського начала за допомогою займенника першої особи однини *«я»*, а лише за допомогою відповідного займенника множини – *«ми»*. Як наслідок, утворюються такі лексичні конструкції для висловлення дослідницьких думок у роботі як *«ми вважаємо»*, *«на нашу думку»* тощо. Використання форми множини інспіровано науковим етикетом, що надає тексту об'єктивності та свідчить про долученість автора до колективу наукової спільноти.

Виклад матеріалу у науково-дослідницькій роботі має бути чітким, логічним та з використанням спеціального термінологічного апарату. Дослідник має чітко окреслити арсенал затребуваних термінів та не вживати суперечливі тлумачення щодо одного й того самого поняття. Проте в лінгвістиці часто існує проблема поліфонічного трактування одного теоретичного явища, що може заплутати молодого дослідника. У такому випадку потрібно, подавши покликання на авторитетні джерела, навести різні визначення однієї й тієї ж категорії в науковій літературі. Але в такій ситуації автор змушений обрати якусь одну інтерпретацію або намагатись синтезувати. Проте в будь-якому варіанті обов'язково потрібно обґрунтувати дослідницький вибір, щоб не створювалася ситуація внутрішньої термінологічної неузгодженості, що призведе до алогічності викладу матеріалу та хибних висновків.

У науковому тексті потрібно уникати смислових та лексичних повторів та недоречних трактувань загальновідомих положень. Наприклад, теза *«відомий англійський письменник В. Шекспір»* містить зайву інформацію, оскільки й так усе зрозуміло про англійськість та популярність зарубіжного митця.

Текст наукової роботи не повинен містити риторичних запитань, вигуків, розмовних конструкцій на зразок *«між іншим»*, *«принагідно зауважимо»*, *«хочеться додати до сказаного»* тощо.

Водночас, у науковій роботі не припускається вживання побутових, сленгових та діалектичних висловів. Лінгвістичні дослідження передбачають відповідну наукову складність. Хоча переобтяження мови за рахунок надлишкового вживання термінів у тих випадках, де це не є необхідним, також не виправдано.

Робота не повинна містити граматичні, орфографічні та пунктуаційні помилки. Відповідно до вимог у чистовому варіанті наукової роботи дозволено здійснювати виправлення. Зокрема, це стосується друкарських помилок, описок та орфографічних неточностей, які виявилися під час технічного оформлення наукової роботи. Такі помилки можна *виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою та нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту малюнка)*. Подібних виправлень у тексті роботи допускається не більше як два на сторінці.

Вимоги до оформлення наукового дослідження

Студентські науково-дослідницькі роботи оформлюються відповідно до державного стандарту України ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення» та «Основних вимог до дисертацій та авторефератів дисертацій» (див. : «Бюлетень ВАК України». – 2007. – № 6. – С. 9-17).

Дослідження потрібно набирати за допомогою текстового редактора Microsoft Word та роздруковувати на принтері на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм). Розмір основного шрифту має бути 14 кегль, назв структурних підрозділів – 14 кегль, напівжирний. Для оформлення наукових робіт використовується полуторний міжрядковий інтервал.

Обсяг основного тексту наукового дослідження має становити для курсової роботи приблизно 25 – 30 сторінок машинопису в такому електронному режимі: комп'ютерний редактор Word (for Windows), шрифт Times New Roman, розмір 14, поля: ліве – не менше 20 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. Відступ абзацу має складати 8-12 мм; нумерація починається з другої сторінки (рубрика "Зміст"), яка має номер – 2.

Кожну структурну частину, за винятком підрозділів наукової роботи, треба починати з нової сторінки. Відстань між назвою розділу і наступним текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам, тобто текст повинен починатися після одного пропущеного рядка. Така ж відстань витримується між кінцем тексту і заголовком підрозділу, заголовком розділу і підрозділу.

Міжрядковий інтервал у заголовку розділу або підрозділу повинен бути таким самим, як і в тексті роботи. Не дозволяється розміщувати назву підрозділу, пункту й підпункту в нижній частини сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

До загального обсягу дослідження не входять додатки й таблиці. Але усі сторінки підлягають єдиній нумерації.

Нумерація сторінок та структурних підрозділів (підпунктів) роботи подається арабськими цифрами без знака № (РОЗДІЛ 1).

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який зараховують до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на ньому не вказують. Нумерація сторінок проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Щодо нумерації назв структурних частин роботи, то існують свої правила. Так, вступ, висновки, список використаних джерел не позначають порядковими номерами, але розділи чи підрозділи обов'язково нумеруються. У таких випадках число в найменуванні структурного підрозділу зазначають після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

У вимогах до оформлення наукових робіт передбачається окрема процедура і щодо структуризації підрозділів у межах однієї частини, що безпосередньо впливає з їхньої нумерації. Оформлення номера підрозділу проводиться таким чином: ставиться номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставлять крапку, а в «кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу)» та вказаний у тому самому рядку заголовок структурної частини.

Ілюстрації (рисунки, фотографії, схеми, графіки, діаграми, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщуються на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації в цьому розділі, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні написи розміщують послідовно під ілюстрацією. Рисунки повинні бути органічно пов'язані з текстом, наочно і доступно відображати результати роботи, полегшувати розуміння суті викладених у роботі питань, мають не дублювати таблиць. Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично тексту. При перенесенні частини таблиці на наступну сторінку роботи пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Відгуки та рецензії на науково-дослідницьку роботу

Обов'язки наукового керівника курсової роботи:

- надавати допомогу у виборі теми, розробці плану (змісту) курсової (бакалаврської, дипломної) роботи; доборі літератури, методології та методів дослідження тощо;
- аналізувати зміст роботи, висновки і результати дослідження;
- визначати поетапні терміни виконання роботи;

- контролювати виконання курсової роботи;
- доповідати на засіданні кафедри про виконання та завершення роботи;
- дати відгук на роботу.

За умови потреби письмового відгуку на науково-дослідницьку роботу, відгук наукового керівника пишеться у довільній формі. У ньому визначають:

- актуальність теми;
- ступінь наукового і практичного значення роботи;
- ступінь самостійності у виконанні роботи;
- новизну поставлених питань та оригінальність їх вирішення;
- вміння використовувати літературу;
- ступінь оволодіння методами дослідження;
- повноту та якість розробки теми;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу;
- можливість практичного застосування роботи або окремих її частин;
- висновок про те, якою мірою вона відповідає вимогам, що ставляться перед науково-дослідницькими роботами.

За умови потреби, зовнішню рецензію на науково-дослідницьку роботу надає спеціаліст відповідної кваліфікації. Вона теж складається в довільній формі, може висвітлювати ті ж питання, що й відгук керівника. Особливу увагу в ній слід звернути на таке:

- актуальність теми;
- вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;
- наявність у роботі особистих пропозицій і рекомендацій, їх новизна, перспективність, практична цінність;
- достовірність результатів і обґрунтованість висновків випускника;
- стиль викладу та оформлення роботи;
- недоліки роботи.

Підготовка до захисту та захист курсової роботи

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого кафедрою, у присутності комісії у складі керівника та двох-трьох членів кафедри.

Захист наукової роботи – це публічне представлення автором результатів власного дослідження лінгвістичної проблеми. Мета такого заходу – виявлення ерудиції, орієнтування в досліджуваному матеріалі та логіки мислення дослідника, а також необхідності переконатися в самостійності наукової діяльності та вмінні презентувати здобутки перед широкою аудиторією.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- відповіді студента на запитання членів комісії із захисту та осіб, присутніх на захисті;

- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Захист оцінюється за такими критеріями:

- аргументація вибору теми та розкриття суті дослідження з урахуванням особистого внеску дослідника;
- логічність, чіткість, лаконічність викладу матеріалу, використання наочних матеріалів (мультимедійна презентація);
- повнота, вичерпність відповідей;
- культура мовлення;
- активна, кваліфікована участь у веденні дискусій.

Виступ слід готувати заздалегідь. У ньому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження. У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника, і рецензента. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 10 хвилин.

Під час виголошення доповіді варто використовувати наочні засоби, які краще сприймаються аудиторією, ніж інформація «на слух». Для цього найкраще застосовувати програму *Power Point*, що входить до стандартного пакету *Microsoft Office*. У цій частині випускник може подавати інформацію, яка логічно пов'язується із його виступом. У мультимедійній презентації можна також використовувати різні таблиці, що в систематизованому вигляді розкривають результати дослідження, або уривки аналізованих текстів із авторськими коментарями. Зрештою, можна проявити і творчий підхід до використання наочних засобів.

Зауважимо, що текст у слайдах презентації повинен бути лаконічним. Не варто намагатися відобразити у слайдах весь текст доповіді та читати його під час захисту.

Доповідач має бути готовий до запитань від членів комісії. Студент повинен продемонструвати наукову компетентність, ерудицію та культуру поведінки.

В ході підготовки до виступів у студентів зазвичай виникає низка запитань:

- як сформулювати ту чи іншу думку, щоб зробити її більш ясною;
- яким чином розподілити матеріал доповіді;
- як використати наявні факти й аргументи.

Тому доцільно підготувати рекомендації доповідачам, які мають сприяти формуванню культури виступів студентів. Наведемо один із варіантів порад для виступаючих:

1. Доповідь має бути короткою та чіткою.
2. Завдання доповідача переконати слухачів, довести свої головні тези.
3. Для вирішення поставленої мети добре подумайте над таким:
 - якою бачиться вам структура вашого виступу;
 - які думки та почуття хочете ви викликати у слухачів;

- які прийоми (риторичні запитання, зіставлення фактів, інтонаційні засоби) залучення уваги слухачів ви використаєте у своїй промові;
- які приклади з роботи включите у свій виступ;

4. Стежте за правильністю мовлення під час виступу, звертайте увагу на плеоназми (мовленнєва надмірність), тавтологію (повторення спільнокореневих слів), невиправдане використання вставних зворотів та речень, слів-паразитів, мовленнєвих штампів.

Готуючи доповідь, слід також мати на увазі, що за 10 хвилин, що надається під час захисту, в нормальному темпі можна проголосити 4 – 5 сторінок друкованого тексту (через 1,5 інтервали). Тому варто попідкуватися, щоб вкластися у відведений час.

Під час захисту курсової роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у виступах на захисті.

Кращі роботи можна рекомендувати на конкурси студентських робіт, а також до друку в студентських збірниках. Курсові роботи подаються на конкурси, якщо вони містять розробки, проведені студентами в процесі навчання, і отримані в них результати опубліковані, впроваджені в практику або в навчальний процес.

Критерії оцінювання самостійних наукових робіт студентів

Курсова робота

Курсова робота оцінюється на “відмінно” («А» за системою ECTS), якщо було повністю розкрито тему і адекватно проаналізовано мовний (ілюстративний) матеріал при належному оформленні курсової роботи у відповідності до державного стандарту оформлення наукових робіт.

Курсова робота оцінюється на “добре” («В, С»), якщо є певні прогалини у висвітленні теоретичного матеріалу або в аналізі мовного (ілюстративного) матеріалу частину та/або роботу було оформлено з незначними порушеннями державного стандарту оформлення наукових робіт.

Курсова робота оцінюється на “задовільно” («D»), якщо тема була розкрита недостатньо або поверхово, є значні прогалини в аналізі мовного (ілюстративного) матеріалу та роботу було оформлено із значними порушеннями державного стандарту оформлення наукових робіт.

Курсова робота оцінюється на “незадовільно” («E, F»), якщо тема не була розкрита, мовний (ілюстративний) матеріал не був проаналізований належним чином, роботу було оформлено із значними порушеннями державного стандарту оформлення наукових робіт або якщо робота має ознаки плагіату.

Загальна оцінка робіт робиться відповідно до рівня і глибини проведеного дослідження мовного матеріалу, новизни висновків і перспектив подальшої праці над обраною темою дослідження. Особливу увагу при оцінці роботи слід приділяти творчому підходу студента до свого наукового дослідження.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Приватний вищий навчальний заклад
“Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем’янчука”

Кафедра романо-германської філології

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІДЕОЛОГІЇ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

курсова робота зі спеціальності: 014 Середня освіта. Мова і література
(англійська)

Студент-виконавець:
Кравчук І. М.
курс IV, група ІМ – 71,
історико-філологічний
факультет
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Попова Д.А.

РІВНЕ – 2016

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
ACADEMICIAN S. DEMIANCHUK INTERNATIONAL UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND HUMANITIES

FACULTY OF HISTORY AND HUMANITIES

DEPARTMENT OF ROMANCE-GERMANIC PHILOLOGY

PHRASEOLOGY AS A PART OF ENGLISH VOCABULARY

TERM PAPER

SPECIALTY 014 SECONDARY EDUCATION. LANGUAGE AND
LITERATURE (ENGLISH)

Student:
Kravchuk Inna
Group – IM 71
Scientific Supervisor:
Popova D. A.
PhD, Associate Professor

RIVNE 2016

Додаток Б

Приклади оформлення змісту науково-дослідницької роботи

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНО КОРЕКТНА ЛЕКСИКА У ЛІНГВІСТИЧНІЙ ТЕОРІЇ МОВИ.....	6
1.1. Політична коректність у контексті мови як діяльності.....	6
1.2. Поняття "політично коректний дискурс" як об'єкт лінгвістичного дослідження.....	9
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИЧНО КОРЕКТНИХ ОДИНИЦЬ У ДИСКУРСІ.....	14
2.1. Евфемізм як спосіб утворення політично коректної лексики.....	14
2.2. Традиційні та відповідні їм політично коректні одиниці в різних контекстах інтерпретації.....	16
2.2.1 Політично коректна лексика в універсальному контексті інтерпретації "расова приналежність".....	16
2.2.2. Політично коректна лексика в універсальному контексті інтерпретації "статева приналежність".....	18
2.2.3. Лексема 'Human' як політично коректна альтернатива 'Man'.....	19
2.2.4. Політично коректні одиниці для опису людей з обмеженнями фізичних функцій і відставаннями у розвитку	20
2.2.5. Політично коректне вживання займенників.....	22
Висновки до розділу 2.....	24
ВИСНОВКИ.....	25
ДОДАТКИ	27

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
---	-----------

CONTENTS

INTRODUCTION	3
CHAPTER 1. GENERAL INFORMATION ABOUT PHRASEOLOGY AND PHRASEOLOGICAL UNITS	5
1.1. Phraseology as a Branch of Linguistics	5
1.2. The Phenomenon of Set-Expression	9
CHAPTER 2. PROBLEMS IN THE FIELD OF PHRASEOLOGY	15
2.1. Difference between a Set-Expression and a Word-Group	15
2.2. Features Enhancing Unity and Stability of Set-Phrases	20
2.3. Set-Expressions and Principles of Their Classification	25
CONCLUSIONS	29
BIBLIOGRAPHY	30
LIST OF DATA SOURCES	32

Додаток В

Рекомендації щодо роботи у мережі Інтернет

Мережа Інтернет надає практично безмежні можливості для пошуку інформації з будь-якої тематики по всьому світові. Знайти матеріали, які вам потрібні в мережі Інтернет досить просто. Якщо ви шукаєте інформацію про книжку або про автора, вийдіть, наприклад, в пошукову систему <http://www.rambler.ru/> або в <http://google.com>, надрукуйте у віконці потрібне слово відповідною мовою і натисніть на “пошук”.

Словник Мультитран <http://multitrans.ru/> є найсучаснішим англо-російським, російсько-англійським, німецько-російським, російсько-німецьким, французько-російським російсько-французьким словником. Словник надає можливості пошуку за абеткою, а також морфологічного та фразового пошуку слів та словосполучень, власних назв, аббревіатур, акронімів, має функцію доступу до інших електронних словників. Сторінка <http://www.acronymfinder.com> надає унікальні можливості пошуку значень аббревіатур та акронімів: “розкриває” понад 300 000 різноманітних скорочень. Сторінка <http://meta.ua/> надає можливість здійснювати пошук необхідних матеріалів (книжок, авторів, статей, подій) або просто з'ясовувати як слід писати окремі слова (терміни, аббревіатури, власні назви тощо) українською, російською або англійською мовами.

Автоматичні (машинні) словники дають можливість практично миттєвого перекладу текстів або їхніх фрагментів, але слід дуже обережно ставитися до таких перекладів, оскільки вони насичені буквализмами і потребують значної редакторської правки.

Стосовно роботи в мережі Інтернет слід зробити важливе застереження. Останнім часом в мережі з'явилося багато сайтів, які пропонують “готові” наукові роботи, які деякі студенти механічно копіюють в електронному форматі а потім пропонують в якості “власних наукових досліджень”. Така практика немає нічого спільного з студентською науково-дослідницькою роботою і суперечить діючому законодавству України, оскільки підготовані у такий спосіб роботи відповідають всім ознакам плагіату, а їхні “вторинні автори” не допускаються до захисту.

Робота в мережі Інтернет передбачає перш за все творчий підхід до пошуку наукових джерел та ілюстративного матеріалу із обов'язковими посиланнями на ці джерела.

Наводимо нижче адреси основних пошукових систем мережі Інтернет та деяких сайтів.

Пошукові системи

1. <http://www.altavista.com>
2. <http://www.aport.ru/>
3. <http://www.bigmir.net/>
4. <http://meta.ua/>
5. <http://google.com/>

6. <http://rambler.ru/>
7. <http://www.yahoo.com/>
8. <http://yandex.ru/>
9. <http://allthenet.com>
10. <http://msn.com>

Словники

11. <http://mulitran.ru>
12. <http://acronymfinder.com>
13. <http://www.lingvoda.ru/LingvoDict/>
14. <http://www.lingvoda.ru/dictionaries/index.asp>
15. <http://lingvoda.ru/LingvoDict/IdiomsEE.zip>
16. <http://www.lingvoda.ru/LingvoDict//stylistics.zip>
17. <http://www.lingvoda.ru/LingvoDict/IdiomsAm/zip>
18. <http://www.lingvoda.ru/LingvoDict/IdiomsER.zip>
19. <http://www.translate.ru>
20. <http://www.urbandictionary.com>
21. <http://lingvo.yandex.ru/cgi-bin/lingvo.pl?text>
22. <http://i.com.ua/~viorell/dicti.htm>
23. <http://fr5.abby.com/LingvoDict/Proverbs.zip>
24. <http://www.babylon.com.gloss/>
25. <http://www.oup.com/elt/global/products/oald/lookup> (сторінка видавництва «Oxford University Press»)
26. <http://www.m-w.com/home.htm> (сторінка видавництва "Merriam-Webster")
27. <http://www.m-w.com/netdict.htm> (електронна версія словника "Merriam-Webster")
28. http://www_oed.com/ (сторінка видавництва „Oxford English Dictionary”)
29. http://www.cobuild.collins.co.uk/boe_info.html (сторінка видавництва Collins COBUILD)
30. <http://www.bartleby.com/61/>
31. http://phrases.shu.ac_uk/index.html
32. <http://www.langbook.narod.ru./languages/english.htm>
33. <http://chat.ru/~dictionary>.

Автоматичні (машинні) системи перекладу

34. <http://translate.lycos.ru/index.php>
35. <http://www.translate.ru/text.asp?lang=ru>
36. http://pere.slovyk.org.ua/cgi-bin/pere.cgi?1+uk_UA
37. <http://translation2.paralink.com/>
38. <http://babelfish.altavista.com/babelfish/tr>
39. <http://www.rustran.com/>
40. <http://systranbox.com/systran/cgi>
41. <http://freetranslation.imtranslator.com/>
42. <http://www.perevodov.net/>
43. <http://80.78.37.38/translate.asp>

Ресурси із загальнотеоретичних та практичних проблем лінгвістики

44. <http://www.krugosvet.ru/articles/82/1008287/1008287/a3.htm>
(фразеологія)
45. <http://www.giga-usa.com/gigaweb1/quotes2/quantproverbx001.htm>
(фразеологія)
46. <http://allbest.ru/langv-e.htm> (найкращі ресурси із вивчення іноземних мов, див. також нижче)
47. <http://www.englspace.com/>
48. <http://frank.deutschesprache.ru/lingvo.html>
49. <http://www.trworkshop.net/>
51. <http://m3easyspace.com/yurasch/lmks.htm>
52. <http://linguists.narod.ru>
53. **<http://www.ez-english.narod.ru>**
- Електронні адреси бібліотек та довідкових систем
54. <http://www.nbuv.gov.ua/> (Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського)
55. <http://gntb.n-t.org/> (Державна науково-технічна бібліотека України)
56. <http://literature.megatop.ru/go/go34112.phtml> (електронна бібліотека Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського)
57. <http://www.allbest.ru/catalog/al/al66353.ntml> (Електронна бібліотека України)
58. <http://www.mavica.ru/directoty/rus/25450.html> (довідник Бібліотеки України)
59. <http://www.libfl.ru/> (Всеросійська державна бібліотека іноземної літератури ім. М.І. Рудоміно)
60. <http://www.libfl.ru/win/service/list2.html> (відділ обслуговування Всеросійської державної бібліотеки іноземної літератури ім М. І. Рудоміно)
61. <http://www.rsl.ru/> (Російська державна бібліотека)
62. <http://ban.ru.ru> (бібліотека Російської Академії наук)
63. <http://www.nir.ru/> (Російська національна бібліотека)
64. <http://www.gpntb.ru/> (Державна публічна науково-технічна бібліотека Росії)
65. <http://www.lib.msu.ru> (наукова бібліотека Московського державного ун-ту ім. М. В. Ломоносова)
66. <http://www.elibrary.ru> (Наукова електронна бібліотека, Росія)
67. <http://militera.lib.ru/> (електронна бібліотека військової літератури Росія)
68. <http://www.bl.uk/> (Британська бібліотека)
69. <http://www.loc.gov> (бібліотека Конгресу США)
70. <http://catalog.loc.gov/> (електронний каталог бібліотеки Конгресу. США)
71. <http://search.loc.gov:8765/> (пошукова система бібліотеки Конгресу США)
72. <http://library-www.larc.nasa.gov/> (технічна бібліотека NASA)

73. <http://www.fluent-english.ru/downloads.php?id=3> (бібліотека літератури англійською мовою)
74. <http://www.literatureclassics.com/>
75. http://www.online-literature.com/author_index.php
76. <http://www.gutenberg.net.au/>
77. <http://etext.lib.virginia.edu/ebooks/ebooklist.html>
78. <http://infolio.asf.ru/> (бібліотека КНЛУ навчально-методичної та довідкової літератури)
79. <http://www.ek-lit.newmail.ru> або <http://www.ek-lit.agava.ru> (бібліотека ділової та економічної літератури).
80. <http://lib.toxy.cv.ua> (бібліотека технічної літератури)
81. <http://e-knigi.narod.ru> (книжки з економіки права комп'ютерних технологій)
82. <http://www-sbras.ict.nsk.su/rus/docs/> (документація та довідкові матеріали з питань Інтернету)
83. <http://www.russ.ru/krug/biblio/catalogue.html> (каталог кращих електронних бібліотек)
84. <http://www.encyclopedia.ru/index.html> (каталог енциклопедій)
85. <http://www.eb.com/> (енциклопедія "Britannica")
86. <http://www.megabook.ru> (енциклопедія Кирила и Мефодия)
87. <http://dic.academic.ru> (словники та енциклопедії)
88. <http://www.rubricon.ru/> (доступ до електронних версій основних енциклопедій та словників Росії за 100 років)
89. http://www.krugosvet.ru/cMenu/08_00 htm (лінгвістична енциклопедія)
90. <http://bible.gospelcom.net/> (Біблія. Євангелія тексти коментарі)
Окремі автори
91. <http://www.englspace.com/dl/details/antrushina.shtml> (Антрушина Г.Б. и др. English Lexicology)
92. <http://sch-yuri.narod.ru/zips/breus.rar>
<http://www.englspace.com/dl/files/breus2.zip>
<http://linguists.narod.ru/breus1.rar> (Бреус Е.В Основы теории и практики перевода с русского языка на англ.)
93. <http://sch-yuri.narod.ru/zips/vinograd.rar> (Виноградов В.С. Введение в переводоведение: общие и лексические вопросы)
94. <http://englspace.km.ru/dl/files/temp/gabidullina.zip> (Габибуллина А. Р. Основы теории речевой коммуникации)
95. <http://englspace.km.ru/dl/files/temp/other/kubryakova.zip> (Кубрякова Е. С., Панкрац Ю. Г. Морфонология в описании языков)
96. <http://sch-yun.narod.ru/zips/kunin-2.rar> (Кунин А. В. О переводе английских фразеологизмов в англо-русском фразеологическом словаре)
97. <http://sch-yuri.narod.ru/zips/fiterman-12.rar> (Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Чем вызываются лексические трансформации при переводе)
98. <http://englspace.km.ru/dl/files/temp/other/maslova.zip> (Маслова В. А. Лингвокультурология)

99. http://englspace.km.ru/dl/files/temp/meschkult_kommumk.zip
(Межкультурная коммуникация)
100. <http://www.englspace.com/dl/files/reyman.zip> (Рейман Е. А.
Английский артикль, коммуникативная функция)
101. <http://www.englspace.com/dl/files/seredina.zip>
<http://enative.narod.ru/theory/manuals/seredina.rar>
<http://linguists.narod.ru/seredina.rar> (Середина К.Г., Томлянович А.К.,
Краснянская И. А. (Идиоматика английской речи))
102. <http://www.englspace.com/dl/files/sitel.zip>
<http://linguists.narod.ru/sitel.zip> (Сытель В. В. Разговорные
английские идиомы)
103. <http://englspace.km.ru/dl/files/temp/other/ter-minasova.zip> (Тер-
Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация)
104. <http://flims.ulsu.ru/st-lec.shtml> (Основные парадигмы
сопоставительной (конфронтативной) лингвистики)

Додаток Д

Приклади оформлення бібліографічних записів

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

Проміжки між знаками та елементами опису є обов'язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписної пунктуації.

Посилання на книгу

Степанов Ю. С. В трехмерном пространстве языка. – М.: Наука, 1985. – С. 16–17.
(посилання на конкретну сторінку)
(тире між номерами сторінок не виділяється пропусками)

Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів: Вища школа, 1983. – 176 с. (посилання на всю працю)

Якщо книга має більше 3 авторів, то вона описується за заголовком. Після заголовку книги та відомостей, що відносяться до заголовку, за косою рисою в квадратних дужках наводяться відомості про відповідальність за видання, в яких указують або всіх авторів, або перших трьох зі словами – та ін. Під заголовком описуються також словники, довідники, матеріали конференції тощо.

Література Англії ХХ століття: навч. посіб. / [Шахова К. О., Жлуктенко Н. Ю., Павличко С. Д.] ; за ред. К. О. Шахової. – К.: Либідь, 1993. – С. 4–5.

Посилання на багатотомні видання

Апокрифи і легенди з українських рукописів: у 5 т. / [зібрав, упоряд. і пояснив Іван Франко]; [передм. Я. Мельник]. – Репр. вид. – Львів: [ЛНУ ім. І. Франка], 2006. – Т. 1 : Апокрифи старозавітні. – Репр. вид. 1896 р. – 2006. – 512 с.

Посилання на статті

Корунець І. В. Принципи і способи передачі українських особових і географічних назв англійською мовою // Мовознавство. – 1993. – №3 (159). – С. 13–16.

Фірсова Ю. А. Переклад німецьких фразеологізмів з топонімічним компонентом українською мовою: проблема еквівалентності // Вісник Сумського державного університету. Серія “Філологічні науки”. – Суми: Видавництво СумДУ. – 2002. – № 4 (37). – С. 174-178.

Посилання на публікації у збірниках наукових праць

Іващишин О. М. Реалізація трансферу історичних знань в царині сучасного термінознавства // Зб. наук. праць “Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі”. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – Ч. 1. – С. 54–257.

Гак В. Г. Национально-культурная специфика меронимических фразеологизмов // Фразеология в контексте культуры / Отв. ред. В.Н.Телия. – М.: Языки русской культуры, 1999. – С. 260-265.

Посилання на статті з іноземного журналу

Kafalenos M. Toward a Typology of Indeterminacy in Postmodernist Narrative / M. Kafalenos // Comparative Literature. – 1992. – Vol. 44, № 4. – p. 384-387.

Посилання на тези доповідей

Монакін В. М. Актуальні завдання контрастивного вивчення лексики слов'янських мов // Проблеми зіставної семантики: Тези міжнар. наук. конференції / Ін-т мовознавства НАН України, Київ. держ. лінгв. ун-т. – Київ. – С. 29-31.

Телия В.Н. Культурологический компонент фразеологии (к проблеме культурно-национального миропонимания) // Язык и культура. II международная научная конференция. Тезисы. – К.: Библиотека журнала “Collegium”. – 1993. – Ч. I. – С. 69-70.

Посилання на дисертації

Гамзюк М. В. Емотивність фразеологічної системи німецької мови (Досвід дослідження в синхронії та діяхронії): дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.04. – К., 2001. – 424 с.

Посилання автореферат дисертації

Захарова Н. В. Лінгвокультурологічні особливості українських і німецьких народних загадок: структура, семантика, прагматика [Текст]: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 / Н. В. Захарова. – К., 2009. – 20 с.

Посилання на інтернет-видання.

Багинская И.Н. К проблеме ассимиляции заимствований [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.isuct.ru/shcherba/trud/baginskaya.htm. – Название с экрана.

Elbourne, P. The Semantics of Ellipsis [Electronic resource] / Elbourne P. – 2005. – [http://www.semanticsarchive.net /Archive/jYzdmO/ Semantics of Ellipsis. pdf](http://www.semanticsarchive.net/Archive/jYzdmO/Semantics%20of%20Ellipsis.pdf)

Словники

Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева. – М.: Сов. Энциклопедия, 1990. – 685 с.

Німецько-український фразеологічний словник / Уклали В. І. Гаврись, О. П. Пророченко. – К.: Радянська школа, 1981. – Т.1. – 416 с.; Т.2. – 382 с.

Джерела ілюстративного матеріалу

FLLT 2010 – Forum Labor Law Talk [Electronic resource]. – Mode of access: **WWW.URL:** www.laborlawtalk.com/archive/index.php/t-2018.html 02-06-2005. – Last access: 2010. – Title from the screen.

TNYT – The New York Times [Electronic resource]. – Mode of access: **WWW.URL:** www.nytimes.com. – Last access: 2010. – Title from the screen.

RHWUD – Random House Webster's Unabridged Dictionary 2001: Random House Webster's Unabridged Dictionary [Text]: Random House Webster's Unabridged Dictionary. – New York, Toronto, London, Sydney, Auckland: Random House Reference, 2001. – 2230 p.

SZ – Süddeutsche Zeitung, 20. September, 2010.

TT – The Times. – September 18, 2003.

T – Time. – Vol.152, No. 22, 30 November, 2010.

CL – Competition Law in the European Communities. – V. II. A.Rules Applicable to State Aid. – Luxemburg: Office for the Official Publications of the European Committee, 1999. – 856 p.

EED – Essential English Dictionary. – L., Glasgow: Collins, 1988. – 948 p.

VK – Vonnegut Kurt. Cat's cradle. – N.Y. : Dell, 1971. – 191 p.

Додаток Е

Орієнтовна тематика курсових робіт з лексикології

1. The morphemic analysis of the word.
2. Affixation as a productive type of English word-formation.
3. Compounding in English word-building.
4. Conversion as a striking feature of English.
5. The role and place of shortening in the system of English word-formation.
6. The problem of asymmetry of the linguistic sign in Modern English.
7. Polysemy as a characteristic feature of Modern English.
8. The problem of synonymity and homonymy in present-day English.
9. Antonymous semantic relations of English words.
10. The problem of change of word meaning in Modern English.
11. Metaphors in the English vocabulary.
12. Metonymy as a semantic universal.
13. English words in the process of time.
14. The peculiarities of English dialects.
15. British and American variants of the English language.
16. Lexical peculiarities of Canadian English.
17. Lexical and semantic peculiarities of Australian English.
18. The Celtic borrowings in the English language.
19. The problem of classical borrowings in English.
20. The Norman Conquest and its linguistic consequences.
21. The contribution of Scandinavian borrowings in the English vocabulary.
22. Phraseology as a part of the English vocabulary.
23. Lexicography as a sphere of linguistic activity and research.
24. Controversial problems in the field of terminology
25. Survey of the development of terminology studies in the XX – XXI centuries.
26. Lexical and semantic peculiarities of terminological systems in Modern English.
27. The contrastive terminology studies: problems, tasks and solution.
28. The problem of polysemy and synonymity in terminological systems in Modern English.
29. The role and status of phrasemes in terminological systems of Modern English.
30. The role and status of lexemes in terminological systems of present-day English.

Додаток Ж

Зразки формулювання тем науково-дослідницьких робіт

1. Мовленнєвий жанр загадки: стилістичний аспект (на матеріалі сучасної англійської мови).
2. Семантична структура складних іменників з метафоричним компонентом (на матеріалі сучасної англійської мови).
3. Емоційна роль кольорових епітетів у прозовій мові *(на прикладі творів конкретного автора)*.
4. Функціонування орнітономенів у англійській мовній картині світу.
5. Внутрішнє мовлення у художньому тексті у *(на основі твору конкретного автора)*.
6. Відтворення національно-історичних реалій в перекладах роману *(конкретного автора)*.
7. Мода та її вплив на зміну значення слова (на матеріалі сучасної англійської *(американської)* преси).
8. Зіставний аналіз компаративних фразеологізмів антропологічного характеру в англійській та українській мовах.
9. Функціонування фразеологічних універсалій у мові англійської та української періодичної преси.
10. Іменникові англо-американізми та їх комунікативно-прагматичний потенціал у німецькомовній торговельній рекламі.
11. Семантичні та функціональні особливості компаративних фразеологізмів антропологічного характеру (на матеріалі сучасної англійської мови).
12. Прикметники на позначення зовнішньої характеристики людини (на матеріалі англійської мови).
13. Цифрова символіка у семантичному складі фразеологічних одиниць сучасної англійської мови та її текстове функціонування.
14. Англійські фразеологізми з компонентом на позначення фізичного стану людини.
15. Рослинна метафора в лексико-граматичних системах англійської та української мови.
16. Структурно-стилістичні особливості діалогічного спілкування в мережі “Інтернет”.
17. Комунікативно-прагматичні й лінгвостилістичні особливості англомовних текстів рекламних оголошень.
18. Семантичні неологізми та особливості їх вживання у сучасному англійському медіадискурсі.
19. Особливості використання жаргонізмів та сленгових одиниць у публіцистиці (на матеріалі української та англійської мов).
20. Особливості і функціонування евфемізмів в політичній рекламі (на матеріалі сучасної англійської мови).
21. Сучасна англомовна термінологіка сфери освіти.

22. Структура і семантика заголовку (на матеріалі конкретного журналу чи газети).

23. Прислів'я та приказки в мережі Інтернет (на матеріалі сучасної англійської мови).

24. Модифікація фразеологічних одиниць сучасної англійської мови (на матеріалі рекламних текстів).

25. Торгові назви: структура, семантика, сфера функціонування (на матеріалі сучасної англійської мови).

26. Передача рис характеру людини лексико-фразеологічними засобами англійської мови.

27. Лінгвостилістичні особливості англійського тексту-інтерв'ю.

28. Зоологізми в лексичних системах англійської та української мови.

29. Порівняльний аналіз структури та семантики прислівникових інтенсифікаторів англійської та української мови.

30. Порівняльний аналіз лексики підлітків в англійській та українській мові.

31. Порівняльний аналіз лексики представників молодшого шкільного віку в англійській та українській мові.

32. Структурні та семантичні характеристики звуконаслідувальної лексики англійської та української мови.

33. Топоніми та етніміми у словниковому складі англійської та української мови.

34. Порівняльний аналіз структури та семантики класу іменників "міфологічні істоти" англійської та української мови.

35. Зоонімічна літота у словниковому складі англійської та української мови.

36. Порівняльний аналіз гіперо-гіпонімічних зв'язків класу дієслів із значенням "рух" в англійській та українській мові.

37. Особливості функціонування меліоративної метафори в лексико-граматичних системах англійської та української мови.

38. Особливості функціонування соматичних фразеологізмів англійської та української мови.

39. Порівняльний аналіз функціонування паремій, що описують риси характеру людини в англійській та українській мові.

40. Порівняльний аналіз семантичного наповнення колірної лексики англійської та української мови.

41. Лінгвокраїнознавчі особливості суспільно-політичної лексики австралійського варіанту англійської мови.

42. Імена власні (антропоніми) в мові англомовної реклами.

43. Особливості використання жаргонізмів та сленгових одиниць у публіцистиці (на матеріалі української та англійської мов).

44. Особливості і функціонування евфемізмів у політичній рекламі (на матеріалі англійської мови).

45. Англійська фразеологія та ідіоматика в історичному розвитку.

46. Основні моделі метафоризації і передача метафоричних значень засобами мови (на матеріалі англійської мови).

47. Стилістична характеристика лексики і фразеології ненормативного

характеру (на матеріалі англійської мови).

48. Метафора як універсальний засіб мовної номінації (на матеріалі англійської мови) .

49. Каламбур як стилістичний прийом (на матеріалі англійської мови).

50. Прислів'я та приказки в мережі Інтернет (на матеріалі англійської мови).

51. Модифікація фразеологічних одиниць сучасної англійської мови (на матеріалі рекламних текстів).

52. Торгові назви: структура, семантика, сфера функціонування (на матеріалі англійської мови).

53. Гендерний аспект в мові та міжмовній комунікації.

54. Передача рис характеру людини лексико-фразеологічними засобами англійської мови.

55. Власне ім'я: семантичний, прагматичний і перекладознавчий аспекти.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

1. Абрамова Н.А. Язык и культура: Учебное пособие. – Чита: Поиск, 2000. – 237 с.
2. Апресян Ю.Д. Идеи и методы современной структурной лингвистики. – М.: Просвещение, 1966. – 302 с.
3. Баранов А.Н., Добровольский Д.О. Постулаты когнитивной семантики // Известия АН. РАН. Серия литературы и языка. – 1997. – Т. 56, № 1. – С. 11-21.
4. Білоусенко П.І. Мовознавчі студії в школі.- Запоріжжя: Хортиця, 2000. – 40 с.
5. Брандес М.П. Стилистика немецкого языка: Для ин-тов и фак. иностр. яз. / Учебник. – М. : Высшая школа, 1983. – 271 с.
6. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Лингвострановедческая теория слова. – М. : Русский язык, 1980. – 320 с.
7. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного: Методическое руководство. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Русский язык, 1990. – 247 с.
8. Гак В.Г. К типологии лингвистических номинаций // Языковая номинация (Общие вопросы). – М. : Наука, 1977. – С. 230-293.
9. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1983. – 139с.
10. Головин Б.Г. Язык и статистика. – М.: Просвещение, 1970. – 190 с.
11. Гумбольдт В. фон. О различии строения человеческих языков и его влиянии на духовное развитие человечества // Избранные труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 1984. – С. 34-298.
12. Гумбольдт В. фон. Язык и философия культуры: Пер. с нем. – М.: Прогресс, 1985. – 451 с.
13. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів: Вища школа, 1983. – 176 с.
14. Кацнельсон С.Д. Содержание слова, значение и обозначение. – М.-Л.: Наука, 1965. – 110 с.
15. Ковалик І.І. Про власні та загальні назви в українській мові // Мовознавство. – 1977. – № 2. – С. 11-18.
16. Кодухов В.И. Общее языкознание. – М. : Высшая школа, 1974. – 303 с.
17. Колшанский Г.В. Некоторые вопросы семантики языка в гносеологическом аспекте // Принципы и методы семантических исследований. – М. : Наука, 1976. – С. 5-30.
18. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. – Київ: Вища школа, 1986. – 174с.

19. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 368 с.
20. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К.: Видавничий центр “Академія”, 1999. – 288 с.
21. Мальцева Д.Г. Страноведение через фразеологизмы. – М.: Высшая школа, 1991. – 176 с.
22. Москальская О.И. Проблемы системного описания синтаксиса: на мат. нем. яз. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Высшая школа, 1981. – 175 с.
23. Потебня А.А. Мысль и язык. – К.: СИНТО, 1993. – 192 с.
24. Райхштейн А.Д. Национально-культурный аспект интеркоммуникации // Иностранные языки в школе. – 1986. – № 5. – С. 10-14.
25. Реформатский А.А. Введение в языковедение: Учебник / Ред. В.А.Виноградов. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 536 с.
26. Стилистика английского языка: Учебник / А. Н. Мороховский, О. П. Воробьева, Н. И. Лихошерст, З. В. Тимошенко / Под ред. А. А. Гусака. – К.: Изд-во “Выща школа”, 1991. – 272 с.
27. Телия В. Н. Вторичная номинация и ее виды // Языковая номинация. Виды наименований. – М.: Наука, 1977. – С. 129-221.
28. Телия В. Н. Типы языковых значений. Связанное значение слова в языке. – М.: Наука, 1981. – 269 с.
29. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. – М.: Наука, 1986. – 144 с.
30. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация: (Учеб. пособие). – М.: Слово/Slovo, 2000. – 264 с.
31. Томахин Г. Д. Фоновые знания как основной предмет лингвострановедения // Иностранные языки в школе. – 1980. – № 4. – С. 84-88.
32. Уфимцева А. А. Типы словесных знаков. – М.: Наука, 1974. – 206 с.
33. Bergmann R., Pauli P., Schaefer M. Einführung in die deutsche Sprachwissenschaft. – Heidelberg: C. Winter Universitätsverlag, 1991. – 186 s.
34. Braun P. Tendenzen in der deutschen Gegenwartssprache: Sprachvarietäten. – 3., erw. Aufl. – Stuttgart; Berlin; Köln: Verlag W. Kohlhammer, 1993. – 265 s.
35. Černyševa I. I. Feste Wortkomplexe in Sprache und Rede. – Moskau: Vysšaja škola, 1980. – 144 s.
36. Elbourne P. The Semantics of Ellipsis [Electronic resource] / Elbourne P. – 2005. – [http://www.semanticsarchive.net/Archive/jYzdmO/Semantics of Ellipsis. Pdf](http://www.semanticsarchive.net/Archive/jYzdmO/Semantics%20of%20Ellipsis.Pdf).
37. Evans, G. A. Situation and speech acts: Toward a formal semantics of discourse [Text]. – New York: Holt et al., 1985. – 499 p. – Bibliog.: P. 494-497.
38. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. – Leipzig: Bibliographisches Institut, 1982. – 250 s.
39. Handbuch Translation / Hrsg. Mary Snell-Hornby u.a. – Tübingen: Stauffenburg-Verl., 1998. – 432 s.

40. Hockett, Ch.F. A course in modern linguistics [Text]. – 3-ed. – New York: Springer, 1960. – 279 p. – Bibliog.: P. 277-278.
41. Murguia E. Syntactic identity and locality restrictions on verbal ellipsis [Electronic resource] / E. Murguia – Maryland, 2004. – 282 p. <http://www.ling.umd.edu/publications/dissertations/murguia2004.pdf>Chomsky.
42. Paul H. Prinzipien der Sprachgeschichte. – 8., unveränd. Aufl. – Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1968. – 428 s.
43. Riesel E., Schendels E. Deutsche Stilistik. – M.: Verlag Hochschule, 1975. – 316 s.
44. Schippan T. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. – Tübingen: Niemeyer, 1992. – 306 s.
45. Stepanova M.D., Černyševa I.I. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. – M. : Vysšaja škola, 1986. – 247 s.
46. Werner A. Terminologie zur neueren Linguistik / Verf. von Werner Abraham. – Tübingen: Niemeyer, 1988. – in 2 Bänden. – 1059 s.
47. Duden. Rechtsschreibung der deutschen Sprache / Hrsg. von der Dudenredaktion auf der Grundlage der neuen amtlichen Rechtsschreibregeln. – 21., völlig neu bearb. und erw. Aufl. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverlag, 1996. – Bd. 1. – 910 s.
48. Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / Hrsg. von der Dudenredaktion. – 6., neu bearb. Aufl. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverlag, 1998. – Bd. 4. – 912 s.
49. Kluge: Kluge F. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. – 18.Aufl., bearbeitet von Walter Mitzka. – Berlin: Walter de Gruyter&Co; Berlin W35, 1960. – 920 s.
50. Nida, E.A. Componential Analysis of Meaning [Text]. – Mouton: The Hague, 1975. – 216 p.
51. Wahrig G. Deutsches Wörterbuch / Neu herausgegeben von Dr. Renate Wahrig-Burfeind mit einem „Lexikon der deutschen Sprachlehre“. – Gütersloh: Bartelsmann Lexikon Verlag GmbH, 1997. – 1420 s.

Довідкові лінгвістичні видання

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. – М.: Советская энциклопедия, 1960. – 607 с.
2. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – 360 с.
3. Краткий справочник по современному русскому языку. – М.: Высшая школа, 1991. – 383 с.
4. Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 685 с.
5. Марузо Ж. Словарь лингвистических терминов. – М.: Изд-во иностр. л-ры, 1960. – 436 с.
6. Розенталь Д. З., Теленкова М. А. Словарь-справочник лингвистических терминов. – М. : Просвещение, 1976. – 544 с.
7. Словник іншомовних слів. За ред. О. С. Мельничука. – К.: УРЕ. – 1974. – 776 с.

8. Словник української мови. В 11-и томах. – К.: Наук, думка, 1970 – 1980.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике. – М.: Высшая школа, 1991. – 140 с.
1. **Державний стандарт України. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. ДСТУ 3008-95 [Електронний ресурс] / Держстандарт України. – Режим доступу: www.isdiplom.com/doc/DSTU_3008-95.doc. – Назва з екрана.**
2. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормативних документів та інформаційних матеріалів питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації/ Упор. Ю. І. Цеков. – К.: Редакція Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України, 1999. – 64 с.
3. Ковалів Ю. І. Абетка дисертанта: методологічні принципи написання дисертації: посібник / Ковалів Ю. І. – К.: Твім інтер, 2009. – 460 с.
4. Лесин В.М. Як працювати з книгою: метод. посіб. – К.: Вища школа, 1998. – 71с.
5. Методичні вказівки до написання курсових, дипломних і магістерських робіт для студентів філологічного факультету/Укладачі: П. І. Білоусенко, Л. П. Бойко. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – 64 с.
6. Методичні рекомендації юному науковцю МАН щодо написання та захисту науково-дослідницької роботи / Рівненська Мала академія наук учнівської молоді. – Рівне, 2007. – 30 с.
7. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. – К.: НПУ ім.. М.П.Драгоманова, 1997. – 56 с.
8. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій / Вища атестаційна комісія // Бюлетень ВАК України. – 2007. – № 6. – С. 9–17.
9. Основи наукових досліджень: Матеріали до спецкурсу для студентів філологічних спеціальностей / Упорядник Ю.Арешенков. – Кривий Ріг: КрДПІ, 1996. – 22 с.
10. Общее языкознание. Методы лингвистических исследований. – М.: Наука, 1973. – 318с.
11. П'ятницька-Позднякова І. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / П'ятницька-Позднякова І. – К., 2003. – 321 с.
12. Распопов И. Р. Методология и методика лингвистических исследований. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 1916. – 199 с.
13. Степанов Ю.С. Методы й принципи современной лингвистики. – М.: Наука, 1975. – 312с.
14. Шейко В. М., Кушнарченко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2004. - 176 с.